

SOSYOLOGCA

OCAK-ARALIK 2017

CİLT:7 SAYI:13-14

ISSN: 2146-5207

POSTMODERN ÇATIŞMA VE GÜVENLİK İDEOLOJİSİ: KIYAMET SAVAŞLARI VE İSLAMOFOBİ

Ertan EĞRİBEL

Özet: Kıyamet ideolojisi, siber savaştan İslamofobiye, yabancı yaratıkların dünyayı istila etmesinden kişisel teröre, doğal afetlerden doğal olmayan güçlere kadar uzanmaktadır. Ortak yönü toplumsal değişme ve gelişmede toplumun, toplum güçlerinin özne-aktör olmaktan çıkmasıdır. ABD egemenliği ve üstünlüğü konusunda bir açıklama yapma niyetinde değildir. Aksine, bu konunun gündeme getirilmesi ve tartışılmasından rahatsızlık duymaktadır. Ancak açıklama ve bilinçlenme söz konusu olmadan kıyamet savaşları ve İslamofobi ile ilgili olumlu, olumsuz her türlü tartışmayı cesaretlendirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Postmodern Çatışma, Güvenlik İdeolojisi, Kıyamet Savaşları, İslamofobi.

POSTMODERN CONFLICT AND SECURITY IDEOLOGY: DOOMSDAY WARS AND ISLAMPHOBIA

Ertan EĞRİBEL

Abstract: The doomsday ideology ranges from cyber warfare to Islamphobia, from alien creatures invasion of the world to personal terror, from natural disasters to unnatural forces. The common aspect is that the forces of society cease to be subject actors in mutual change and development. The United States is not in a bid to make a statement about its sovereignty and supremacy. On the contrary, it is disturbed by the fact that this issue is brought to the agenda and discussed. However, it encourages all kinds of positive and negative discussions about doomsday wars and Islamphobia without explanation and awareness.

Keywords: Postmodern Conflict, Security Ideology, Doomsday Wars, Islamphobia.

POSTMODERN ÇATIŞMA VE GÜVENLİK İDEOLOJİSİ: KIYAMET SAVAŞLARI VE İSLAMOFOBİ

Ertan EĞRİBEL

Günümüz küresel çatışma ve güvenlik anlayışı Batı dünya egemenliği- nin sınırına varmasını belirtmektedir. Sovyetler Birliği'nin tasfiyesi, 11 Eylül olayı ve Körfez Savaşı sonrası gelişmeler yeni dönemin ilk belirtileridir. Yeni bir döneme kaynaklık edecek ilişki ve koşullar artık kendisini en geniş ölçekte duyurmaya başlamıştır. Dönemin ayırt edici özellikleri artık genel çizgileriyle ortaya çıkmış durumdadır. Günümüzde gözlenen XXI. yüzyılda gerçek anlamını dışa vuracak olaylardan yola çıkarak güvenlik ve çatışma anlayışının özelliklerini ortaya koyabiliriz. ABD kendi üstünlüğüne duyduğu güvenle "tarihin sonu" deme rahatlığına kavuşmuştur. Tarihin sonu" anlayışı verili düzenin değişimini "kıyamet/felaket" olarak değerlendirmenin de yolunu açacaktır. Düzene karşı tehditler bir tür kıyamet ideolojisi çerçevesindedir. Kıyamet ideolojisi siber savaştan İslamofobiye, yabancı yaratıkların dünyayı işgalinden kişisel teröre, doğal afetlerden doğal olmayan güçlere kadar çeşitlilik taşımaktadır. Ortak yönü toplumsal değişme ve gelişmede toplumun, toplum güçlerinin özne-aktör olmaktan çıkmasıdır. ABD egemenliği ve üstünlüğü konusunda bir açıklama derdinde değildir, tam tersine bu konunun gündeme gelmesinden, tartışılmasından rahatsızlık duymaktadır. Ancak açıklama ve bilinçlenme söz konusu olmadan kıyamet savaşları ve İslamofobi ile ilgili olumlu, olumsuz her türlü tartışmayı cesaretlendirmektedir. Geleceğin çatışma ve güvenlik örgütlenmesi kıyamet ideolojisi ve İslamofobi üzerinden biçimlenmektedir. Bu serbest tartışma, yargı ve imgeler yoluyla geçmişle bağlantı kurulduğu gibi geriletilmiş dini temalar ile günümüz ayrışması arasında da bağlantı kurulacaktır.

Karşıtlıklar, ayırım ve farklılaşmalar çeşitli biçimlerde ifade edilebilir. Bu nedenle İslam-düşmanlığı veya korkusunun niçin seçilmiş olduğu üzerinde durmak gerekir. Kestirmeden giderek aslında edilgen olan bu seçimin kendi kimliğini ifade etmekten kaçınma, üstünlüğünü açıklayamama, kendi kimliğini genelleştirmenin zorluğundan, kimliğini gizlemekten kaynaklandığını söyleyebiliriz. İslamofobi ile konum yanında düşünce/bilinçlenme yöntemi

de değişmektedir. En azından din/kutsal-dışı diğer düşünce biçimleri kolayca dışarda bırakılmaktadır. Küreselleşmeyle çelişkileri aşmaktan kaynaklanan bir başarı, yeni bir uygarlık, yeni bir gelecek tasarımı söz konusu değildir. Dünyanın birliği ve geleceği üzerine görüşlerden vazgeçilmiştir. ABD ekseninde Batı'nın kendisini Doğu'dan ayırmasının ötesinde geçmişin uygarlık mirası değersizleşmiştir. Günümüz küresel güvenlik ve çatışma anlayışı bu çerçevede belli özellikler kazanmıştır. Küreselleşme söylemlerine karşın dünyanın geleceği ve birliği yönünde ortak bir örgütlenme amaçlanmamaktadır. Mevcut egemenliği ve ilişkileri dönüştüren çözüme dayalı gelecek planı yoktur. Çatışma ve güvenlik anlayışı verili dünya egemenliğini mutlaklaştıran, tarihi gelişme ve aşamaya izin vermeyen korku ve yıkıma dayalıdır. Bu açıdan yeni dönemin en önemli özelliği tarihin inkarına dayalı mutlak önyargıların egemenlik kazanmasıdır. İslamofobi Batı kimliği ve bilinçdışının özgün bir anlatımıdır. İslamofobinin kaotik olguları anlamı olmayan belli özellikler gösterdiği gibi bilinçli bir gerçeği de (Batı güvenliğinin başlangıç noktasını) belirtmektedir. Bilinç ile bilinçdışının birbiriyle ilişkili kaygan içerikleri tarafların kimliğini (otorite-kurban ilişkisini) geçmişi ve geleceği belirsizleştirmektedir. Ancak kimlik belirsizleştiği veya silindiği zaman gerçek/tarih ortadan kalkmaz. Gerçeğin görünmez olması ("büyülü gerçeklik") kurguya dayalı izlenim ve imgelerin gerçeklik olarak algılanmasına neden olabilir. Bilinçdışı izlenim ve imgeler hala bilinçli amaç için gerçeği yönlendirmeye devam eder. Kaotik olguların yalan, gerçektışı, etkisiz olarak reddedilmesi, eleştirilmesi eksiktir.

ABD küresel egemenliği XIX. yüzyılda ortaya çıkan Batı dünya egemenliği içinde bir dizi gelişmeye dayalıdır. XIX. yüzyılda gelişen bütünsel görüş ve kuramların pratikte uygulanmaya konması (en başta Sovyetler Birliğinde sosyalizm, ulusal kurtuluş savaşları, bağımsızlık, sömürgelerin tasfiyesi) XX. yüzyılın ilk yarısındadır. XX. Yüzyılın ikinci yarısında ise Batı dünya düzeni "iki kutupluluk" ile kurumsallaştırılmış ve 1980 sonrasında Sovyetler Birliğinin tasfiyesi ile sınırına varmıştır. "Tarihin sonu", post-modern toplum kuruluşu", "post-modern çağa geçiş" ve "küreselleşme" tanımları gelecek olmadan geçmişten bir yönüyle bağımsızlaşmayı belirtmektedir. XIX. ve XX. yüzyıl toplumları arası ilişkilerde ve toplum içi bir dii çatışma ve kargaşa ile tanımlanmaktadır. Bütün bu karmaşa aynı zamanda gelecekle ilgili bir beklenti ve canlılık göstergesidir. Modern çağ insanların aktif bir biçimde toplumsal olay ve ilişkilere yön verme çabasına sahne olmuştur. Tarihte ilk defa toplum ve toplum sınıfları kendi çıkarları ve örgütleriyle kendi kaderlerine egemen olacakları inancını yaşama geçirebilmek için ölümü bile göze aldılar. İnsan hakları, eşitlik ve özgürleşme, evrensellik şiarları iyimser ve bütünlüklü çatışma ve güvenlik anlayışının içeriğini oluşturdu. Ancak bütün bu olayların uzantısı ve yansımaları dünya çapında yeni bir çözüm, yeni

bir sıçrama ve aşamayla sonuçlanmadan ABD egemenliği ve üstünlüğü ile sonuçlandı. Bu nedenle toplum güçlerine ve topluma karşı duyulan güven ve öncülük anlayışı günümüzde önemsenmemektedir. Verili düzene karşı tehdit toplum ve toplum güçleri dışında/üstünde ancak aşkın, kutsal bir dış müdahale ile olabileceği görüşü (kıyamet) geniş halk kitleleri arasında bu nedenle yaygınlaşmıştır. Bütün kanlı çatışmalar, ayaklanmalar, ölümlere karşın öngörülen sonuçlara ve çözüme ulaşmak söz konusu olmadığında geniş toplum kesimleri içinde büyük bir hayal kırıklığı, geri çekilme ve depolitizasyon (düzenin sınırları içinde kalma anlayışı) egemen hale gelmiştir. Artık her yeni arayış ve çabadan korunmak, ortaklıktan kaçınmak için geliştirdiği anti-bilince dayalı tepki gerçeğin belirsizleşmesine, değişime karşı muhafazakarlaşmasına da neden olacaktır. Toplum üstü, doğaüstü güçlerin veya zaafı olan bireysel kahramanların belirleyiciliği görüşü veya anarşiden medet ummak dayanacak bir temel olmadığı inancına dayalıdır. İçe kapanma, yerelleşme, otoriterlik, şiddete tapınma veya boyun eğme de aynı kaynaktan gelecektir. Bugünkü egemenlik dengesi ve üstünlük anlayışının tartışmasız benimsenmesi ABD'nin başarısının sonucu değildir. Başta Batı-dışı toplumlar ve toplum güçlerinin başarısızlığının, toplum olaylarını, tarihi yönlendirmede kendi güçlerine duydukları güven ve inancın ortadan kalkmasının bir sonucudur.¹ ABD'nin başarısı ve tek süper güç olarak üstünlüğünün benimsenmesi XX. yüzyılın görüş ve uygulamalarının başarısızlığı ve savunulamamasıyla eş zamanlıdır. Batı-dışı toplumların da Batı'ya karşı yeni alternatif siyaset ve güç ortaya koyamaması ABD üstünlüğünün bütün dünyada tartışmasız kabul edilmesine neden olmuştur. Bütün bu süreç sadece askeri, siyasi çekişmelerin ötesinde dünya ölçüsünde ideolojik, kültürel, bilimsel bir çekişme/çatışma olarak da geliştiğinden, ne askeri-siyasi bir zaferden, ne de belli bir görüşün üstünlük ve başarıdan söz etmek mümkün olmamıştır. Yeni bir başlangıçtan söz ederken bunun geçmişin eleştirisi, inkarı biçiminde gelişmesi rastlantı değildir.

ABD olayların sürükleyicisi olma konumunu ve üstünlüğünü toplumlar arası çelişki ve çatışmalar içinde getirdiği çözüm çerçevesinde kazanmamıştır. ABD kendisinin başlatıcısı ve öncüsü olmadığı toplum olayları ve gelişmeleri içinde üstünlük ve öncülüğü elde etmiştir. Dünya tarihi gelişmelerinden belli sonuçlar çıkardığı da tartışmalıdır. Sovyetler Birliği'nin tasfiyesi sonrasında ABD başarısını ilan etmiştir ve geçmişe yön verecek tek güç olarak kendisini görmektedir. Sovyetler Birliği'nin tasfiyesi ve 11 Eylül küresel dar-

¹ I. Dünya Savaşının en büyük galibi görülen İngiltere II. Dünya Savaşı sonrasında yıpranarak dünya egemenliği ve öncülüğünden olmuştur. Yenilgiye uğrayan diğer güçler de yeni ilişkilerin sözcüsü görünen ABD'nin üstünlüğünü benimsemek zorunda kalmışlardır. II. Dünya savaşı sonrasında ABD ile dünya egemenliğini paylaşan, sosyalist devletlerarası bloku temsil eden Sovyetler Birliği'nin de sözü ve gücü kalmamıştır.

beleri sonrasında yeni bir başlangıçtan söz edilmektedir. Ancak dünya egemenlik dengesi içinde üstünlük kazanan ABD'nin gelecek döneme ne ölçüde biçim vereceği ve söz sahibi olabileceği tartışmalıdır. Bu konuda ABD'nin uygarlık/çözüm temelinde bir üstünlüğünden veya gelecek tasarımından söz etmek güçtür. ABD'nin dünya egemenliği ve geçmişe biçim verecek tek güç olması önemlidir. Ama bu başarı modern Batı'nın bütün açıklamalarının, öngörülerin, geleceğe biçim verme çabalarının boş çıkması veya yanlış çıkmasının ürünüdür. Bu yüzden geçmişin mirası ile antici bir biçimde ilişki kurulmuştur. ABD günümüzde tüm insanlığın ortak değerlerini, ortak gelecek ve birliğini temsil etme çabasında değildir. İnsanlık adına belli görevlerden söz etse bile bu geçmiş-gelecek ilgili bütünsel bir dünya görüşünü paylaşmak yerine, kendi üstünlük ve güvenlik anlayışını genelleştirmek biçimindedir. ABD'nin 1997'de hazırladığı ve gelecekteki yüz yılı kapsayan "Yeni Bir Yüzyıl İçin ABD Ulusal Stratejisi" hedefinde bunu görmek mümkündür. ABD kendi dünya egemenliği mutlaklaştırma, farklı merkezler ortaya çıksa bile üstünlüğünü sürdürme çabasıdadır. ABD çatışma-güvenlik anlayışı Doğu-Batı egemenlik ilişkilerinin örgütlendiği tarihi Yakın Doğu uygarlık mirasının tahribine ("Osmanlı hayaleti" tehdidine) yöneliktir. Bunun için eski Osmanlı tarihi-coğrafyasında etnik, dini, mezhebe, şehir devletlerine, bölgeselleşmeye/yerelleşmeye dayalı bir dizi değişikliği, farklılık ve kırılmayı öngörmektedir. Yeni bölge ve devletler, etnik, dini, bölgesel sınırlar, kitlesel kırım ve göç "Ortadoğu'yu Özgürleştirme Stratejisi", "Büyük Orta Doğu" veya "Genişletilmiş Ortadoğu ve Kuzey Afrika Projesi"nin bir sonucudur. Eski Osmanlı tarihi-coğrafyası kıyametin gerçekleştiği "kaos coğrafyasına" dönüşürken daha geniş bir biçimde kendi içinde bölgesel örgütlenmelere bölünmüş, ayrılmış bir dünyanın ön cephesi/ucu durumundadır.² ABD, Türkiye'yi, bölge ülkelerini ve dünyayı bir bütün olarak karşısına almamak, yeri geldiğinde değişimlere razı olmak için ite kaka gerçekleştirdiği bu yeni düzenlemeleri demokratikleşme, özgürleştirme, terör tehdidi, güvenlik gibi gerekçelerle tanıtmaktadır.

Sovyetler Birliği'nin 1991'de çözülmesiyle ortaya çıkan ABD küresel egemenlik düzeni içinde tehdit-güvenlik konsepti Batı içi modern toplum ve sınıflar arasındaki çekişme anlayışının sona ermesini belirtmektedir. Çatışma ve güvenlik anlayışı modern öncesi Doğu-Batı çatışmasının geleneksel biçimi-

² Türkiye'nin bu gelişmelerden etkilenmemesi mümkün değildir. Türkiye'nin verili ABD küresel egemenliği içinde tarihi olarak bölünmüşlüğü, farklılaşmayı temsil eden duvarların sınırında dünyanın istikrarsızlaştırılmasına katkı vermektedir. Türkiye farklı alt bölgelere ayrılan küreselleşmenin bütün yükünü çektiği gibi kendi istikrarsızlaşmasının da koşullarını hazırlamaktadır. ABD'nin amacı "genişletilmiş Ortadoğuya" egemen olmak değildir, zaten egemenliği tartışmasızdır, esas amacı bu bölgede gerçekleştirdiği yeni düzenlemelerle dünya egemenliğinin süresini, ömrünü uzatmaktır.

miyle (geçmişte aşıldığı söylenen din savaşı olarak) tanımlanmaktadır. Samuel Huntington (1993'de) ABD egemenliğini tehdit eden en büyük tehlike olarak İslamiyet-Hristiyan ayrımına dayalı uygarlıklar arası çatışma görüşünü öne çıkarmıştır. 11 Eylül 2001 sonrasında Batı'da ortaya çıkan İslam fobisinin en belirgin özelliği ABD egemenliğin ve savaş mekanizmasının tartışılmaz olduğu ve karşısında bir Doğu cephe örgütlenmesinin (en son Osmanlı'nın) olmadığı koşullarda ortaya çıkmasıdır. Devletlerarası veya uygarlıklar arası bir çatışma ve güvenlik tehdidi söz konusu olmadan İslamiyet'i benimseyen sıradan kişilerin, toplumların topyekün "sapkın" bir tehdit olarak "şeytallaştırılması", doğrudan, potansiyel tehdit olarak görülmesi egemen, ayrımcı, elitist, ırkçı, otoriter bir anlayışla ilişkilidir.³ İslamofobi küresel güvenlik-çatışma anlayışının tanımlanmayan, bilinmeyen "bilinç-dışı", "kutsal" alana taşınmasıdır. Terörün kutsal alanla ilişkilendirilmesi güvenliğin inançlara indirgenmesidir. Bu nedenle temelin tanımlanması ve açıklanmasına da gerek duyulmamaktadır.⁴ İslamofobi ile mutlak olarak ötekileştiren, değersizleştiren sembolik bir dil veya imgeler kullanılmaktadır. Belki de tarihte ilk defa dünya egemenliğini elinde tutan taraf, egemenliği altındaki halklara karşı topyekün katliamları meşrulaştıran bir düzeni ve dünya görüşünü savunmaktadır. "Kamusal düşman/düzenin" in din/inanç temelinde askeri, siyasi, iktisadi örgütlenme ve ilişkilerin dışında, "akıl yıkımı" ve gerçeğin belirsizleşmesiyle tanımlanması tehdit-güvenlik anlayışını paranoyak bir temele oturtmaya izin verdiği gibi, toplu katliamlardan, ihbarcılık ve linçe kadar çeşitli yöntemleri de meşrulaştırmaktadır.

Günümüz ABD küresel ilişkiler düzeninde güvenlik-denetim-savunma güncel konu olarak en büyük yatırımların yapıldığı temel alan durumundadır. Bu genel kıyamet, belirsizlik ve gelecek perspektifinin olmadığı çatışma-güvenlik anlayışının toplum düzeyinde gündelik yaşamda görüntüsü ankisiyete bozukluklarının bir sorun haline gelmesi, depresan ilaçlar üretim-tüketiminin artık dev bir endüstriye dönüşmesidir. Bütün bu içe kapanmaya rağmen ABD üstünlüğü temelinde belli düzenlemelerden, değişimden de vazgeçmek mümkün değildir. Ancak bu değişim tarihten ve toplumlar

³ Çatışma artık bölgesel "Yahudi-Filistin/Arap/Müslüman" çatışması olmanın ötesinde dünya ölçüsünde, uygarlıklar/kültürler arası çatışmanın bir ürünü olarak görülmektedir.

⁴ Küreselleşme ile yeni bir başlangıçtan söz edilmektedir. Ancak belli bir gelişme ve başarının ürünü değildir. Küresel güvenlik-çatışma anlayışı henüz açıklıkla ortaya konmuş değildir. Bir bütünlük olarak da hissedilemez. İslamofobi yeni olan ve bilinmeyen korkmayı belirtmektedir. Küreselleşme bilinçdışı olarak kendisini muğlak, güvenilmez, belirsiz İslamofobiyle/ötekiyle kimliklendirmektedir. Bu kendiliğinden değil denetimli bir ayrışmadır. İslamofobi ABD'nin uzantısı olduğu Batı uygarlığına yabancı da değildir.

arası ilişkilerden kaynaklanan bir dönüşüm yerine teknolojik bir gücün belirlendiği bir değişim olarak sunulacaktır. Yeni ilişki ve değerlerin kaynağı siber bir teknolojinin ve örgütlenmenin kendi doğasının gerektirdiği bir işleyiş ve değişim olarak tanıtılacaktır. Bu durum çözümü toplum düzeyinde denetleme, etkileme imkanını da daraltmaktadır. Küresel güvenlik-denetim uygulamada (siber güç ve ağı etkili olmadığı) alanda fiili hakimiyet sağlama koşullarına dayalı olması nedeniyle dünya çapında fiziki olarak askeri üslerden her yöne ve hızla ulaşılabilir olmayı da gerektirmektedir. NATO yeni dönemde bu yönde “kıyamet” önleyici çatışma ve göç denetimi görevi üstlenmiştir. “Teröre karşı savaş”, “önleyici savaş”, “haydut ülkeler” gibi tanımlar bu anlayışın gerekçesini ve dayanağını belirtmesi yanında her türlü yıkıcı müdahalenin, gözetimin tartışılmaksızın ön kabulünü oluşturmaktadır. Batı-dışı bir dizi toplum/devlet veya dini, kültürel özellikler, farklılıklar daha başlangıçta bir bütün olarak mahkum edilmektedir. “İslamofobi” bu güvenlik ve çatışma anlayışının devlet-ötesi/dışı, dünya ve uygarlık düzeyinde en genişletilmiş biçimidir. Bu güvenlik-çatışma anlayışı çerçevesinde ABD sadece Batı uygarlığının öncüsü, temsilcisi olarak değil küresel güvenlik ve çatışmanın önleyici-öncü gücü olarak öne çıkmaktadır.⁵

Günümüzde İslamiyet içinde farklı yorumlar, tarikatlar, mezhepler, etnik ayrımlar Müslümanlar arasında uygarlık düzeyinde bir birlikten söz etmeye izin vermemektedir. Böyle bir birliğin ve dayanışmanın askeri-siyasi düzeyde sağlanabileceği de tartışmalıdır. Ancak İslamiyet/din saymaca düzeyde de olsa tanrının otorite ve gücünü Batı veya ABD düzeninin üstünlük ve otoritesinin üstünde görmektedir. Yine İslamiyet’in Doğu-Batı çatışması içinde ortaya çıkmış birlik-dayanışma ideolojisi olması (topluma olaylardan pasif etkilenen taraf olmaktan çıkıp, çatışmada aktif bir rol yüklemesiyle) potansiyel bir tehdit olarak görülmesine yetmektedir. ABD askeri, siyasi düzeyde küresel egemenliği ve üstünlüğüne rağmen ırkçı, otoriter “nefret/şiddet söylemini” anti-İslam kimliğinin bir parçası ve “ifade özgürlüğü” olarak savunmaktadır. İslamofobi dinler arası savaş veya Hristiyan kimliğinin ötesinde giderek gündelik yaşam tarzının bir parçası olarak şiddete dayalı yaşam tarzının ideolojisini yaygınlaştırmanın, oluşturmanın biçimine dönüşmüştür. ABD kendi kimliğini düşman (İslamiyet) “öteki”nin kimliği ile ayırması/dışlaştırması aynı zamanda modern Batı mirasından bağımsızlaşmasını da belirtmektedir. Bu yönüyle İslamofobi ABD kimliğini ve üstünlüğünü yücelten, kendi dışındaki bütün dünya ile ayrıştıran pratik işlevsellik ve nitelik sağlamaktadır. Ötekinin mutlaklaşması, kişisel düzeyde bile şiddet ve katlia-

⁵ ABD’nin dünya egemenliğinin karşısına çıkacak askeri-siyasi bir güç ve tehdit de olmamasına karşın bütün dünyada güvenlik-savunma harcamalarında bir artış söz konusudur.

mın temel ilişki haline gelmesi sorunun çözümü için karşı tarafın bire kadar kırım ve yıkımını meşrulaştırmaktadır. ABD kimliği ile küresel güvenlik-çatışma anlayışı bu anlamda bütünleşmiştir. Küresel ısınma, çevresel, doğal felaketler, hastalıklar ile birlikte İslam tehdidi anlayışı ABD eksenli küreselleşmenin dayanağı ve gerekçesi olmaktadır. İslamofobi ile üretilen/kurgulanan yeni “sanal düşmana” (ötekine) karşı çatışma anlayışı geleceğin savaşları ve güvenlik düzeyinde de toplum-dışı/ötesi kurgusal “sanal bir örgütlenme/kurumsallaşma” ile tamamlanmaktadır.

ABD'nin bir düşmana, “şeytana” ihtiyaç duyması/oluşturması, kendi başına İslam'a yönelik düşmanlığı ve korkuyu açıklamaz. Bu durum ABD'nin uygarlıklar arası çatışma ve denge/sizliğin ötesinde kendi üstünlüğünü mutlaklaştırmasıyla ilgilidir. ABD küresel tehdit-güvenlik anlayışı dünya uygarlık mirasını tahrip eden kesintisiz çatışma ve üstünlük modeline dayalıdır. İnsanın bilincini, inanç ve değerlerini sorgulayan, gerçeğe bağını koparan, bu yönde denetimin ötesinde “bilincin yok edilmesi” yolunda ütöpik bir girişimin öncüsü durumundadır. Güvenlik, çatışma, terör, İslamiyet arasında bu yönde simgesel bağlar kurulmuştur. Terör/İslamofobi ideolojisi ile küresel iktidar kendi gücünü yaygınlaştırmakta ve meşrulaştırmaktadır. ABD küreselleşmesinin/egemenlik düzeninin diğer bir ayağı askeri, siyasi, hukuki düzeyde yerleşmiştir. ABD bütün dünyada egemenliğini mutlaklaştırırken zorunlu olarak kendi dışındaki toplumları da taşralaştırmakta, etnik, dini, mezhep, cins ve şehir kimliklerine bölmektedir. Günümüzde paronoid ve şizofronik toplumsal kimlik bölünmeleri ile gerçekten kopuk, kurmaca, komplo teorileri ve yerleşmeler arasında bu yönde ilişki kurmak mümkündür. Sonuçta günümüz küresel güvenlik anlayışı, İslamofobi bunun bir dayanağı, bütün uygarlık tarihi ve birikimini yıktığı gibi insanlığın bilincini de tahrip ederek, gerçek yerine kurguyu genelleştirmektedir.

Kıyamet savaşları ve İslamofobi kurguya dayalı bir gerçekliği dayatma biçimidir. Ancak bu kurgunun gerçeklik yerini alması gündelik yaşamda da etkili olan bir dizi değişmeye dayanmaktadır. Bu kurgu-gerçekliğin en önemli öznesi İslamofobi olmuş olsa bile “medeniyetler savaşı” bu kurgunun altında yatan gerçeği anlamlandırmaktadır. 1990'lı yılların hemen başında Samuel P. Huntington'un “Medeniyetler Çatışması mı?” başlıklı yazısı bu nedenle bütün dünyada büyük yankılar yaratacaktır. Fukuyama'nın bütün dünyada yankı uyandıran iyimser sayılabilecek, liberalizmin övgüsü olan “Tarihin Sonu” çalışması Huntington'un yazısı Huntington'un çalışmasıyla kıyametin dayanağına dönüşecektir. Huntington'un “gelecekte medeniyetlerin çatışması kaçınılmazdır” diye özetlenecek tezi İslamiyet'e yönelik “kültürler arası” çatışma görüşü olarak genelleştirilmiştir. Türkiye özne olarak Batı ile İslamiyet arasında “bölünmüş/kararsız toplum” olarak adlandırılarak bu çatışmadan en çok etkilenen ama rolü olmayan ülke durumundadır. Hangi medeniyete

ait olduğuna karar vermemiş Türkiye kültürel olarak bölünmenin “en aşikar prototipik örneği”, “tarihin en derin biçimde bölünük (kararsız) toplumdur.” İlk başta doğru gibi görünen bu tespit (bölünmüş/kararsız ülke) yüzeyseldir. Tarihi derinlik ve bilinçten yoksun mutlaklaştırılmış bir önyargıya dayanmaktadır. Türkiye’nin günümüzde bütün zaaflarına karşın esas zenginliğini tarihi mirası ve birikimi oluşturmaktadır. Huntington dünyanın geleceğinin büyük ölçüde varlığını sürdüren yedi-sekiz medeniyet (Batı, İslam, Konfüçyus, Slav-Ortodoks, Latin Amerika, Japonya ve bunlara eklenecek Kara Afrika) arasındaki etkileşimle biçimleneceğini belirtilmektedir. Ama aslında “Batı ve diğerleri” olarak iki medeniyet arasındaki çekişme, çatışma belirleyicidir. Bu çekişme ve çatışmada “geleceğin en önemli kanlı mücadeleleri bu 7-8 medeniyetin birini diğerinden ayıran kültürel fay hatları boyunca” ortaya çıkacaktır. Çeşitli uygarlıklar arasında kültürel fay hattını İslamiyet oluşturmaktadır. Sovyetler Birliği’nin dağılması sonrasında (uluslararası kurumların ve siyasi blokların değil, uygarlıklar arası kültürel ayrımların) Hristiyanlık ile İslamiyet arasında bölünmüşlüğü’nün dünyanın kaderini belirleyeceği görüşü bu yönde anlam kazanmaktadır.

Kıyamet ideolojisi/savaşları ve İslamofobi, ABD merkezli küreselleşmenin, ırkçı-dinci bir fanatizm ve kültürel şovenizmin, birbirinden kopuk uygarlık bölgelerine ayrılmış bir dünya egemenliğinin, tahakküm ve şiddetin ifadesidir. Bir başka deyişle emperyalist ABD kimliğinin dışa vurumudur. Seçilen simge ve imgeler, terör, ABD küreselleşmesi içinde çeşitli uygarlık merkezleri arasında, siyasi bloklara izin vermeyen, düşman, farklılaşmış kültürel cephe, yargılar oluşturmaya yöneliktir. Küresel körleşme ve darlığa karşı çıkışı sadece kendisini İslamiyet’le ifade eden kişilerden beklemek gereksizdir. Bu tavır aynı zamanda İslamiyet’i yeniden yorumlamayı ve verili düzen içinde ilişkilere katılmayı önermekten başka bir sonuç vermiyor. İslamiyet’in siyasi, ılımlı, fanatik, geleneksel, modern gibi kavramlarla yeniden üretimi statik, uzmanca bilgiç bir tavra dönüşerek İslamiyet’in kendi dinamizmine, toplum içinde yaşayan ilişkilere müdahaleye dönüşüyor. Kimi zaman geçmişin çarpık yorumu, şimdiki anlaşılmaz hale getirip, geleceği de çürütebilir. Sorunları, farklılıkları eski-yeni yorumuyla dinsel çok-kültürlülükle aşmak mümkün değildir. Toplumlar arası farklılıklar, çatışmalar İslamiyet öncesinde de vardır. İslamiyet’in egemenliği sonrasında da varlığını korumaktadır. Müslüman olmayan veya Müslüman olup da kendi kimliğini Müslümanlıkla ifade etmeyen insanlar tarafından da kıyamet ideolojisi ve İslamofobinin yarattığı kısır döngüye karşı çıkmak mümkündür. Marx’ın “ben Marxist değilim” demesi gibi bir tavır daha geçerli gibi görünüyor. Bunun düzene karşı tepki, savunma düzeyinde kalmaması, düzeninin marjını oluşturmaktan çıkması, ancak yeni bir düzen anlayışı ve sıçramayla mümkündür. Pasif bir biçimde etkilenen, tepki veren taraf olmaksızın aktif olarak

değişimin, sıçramanın sözcülüğünü yapmak hem daha anlamlı, hem de daha kapsayıcıdır.

Doğu-Batı farklılaşması, bu farklılaşmanın çatışmaya dönüşmesi dünya tarihinin birliğinden söz etmemizi engellemez. Doğu-Batı çatışması tarih içinde değişiklikler göstermiştir. Tarafların bu çatışma içindeki yer ve rolleri kimliklerini de oluşturmaktadır. Taraflar aynı olaylar karşısında farklı tavırlar göstermişlerdir. İki ayrı dünya yoktur. Dünya uygarlık tarihi ve mirasının birikim ve bütünlüğünü toplumların bu ortak serüveni oluşturmaktadır. Taraflar arasında ilişkilerin çatışmaya dönüşmesi daha başlangıçtan bu yana askeri, ticari, siyasi ilişkileri denetleyen tarafın elde ettiği üstünlük ve çıkarları koruma çabasından kaynaklanmaktadır. ABD dünya egemenlik ilişkilerinde elde ettiği üstünlüğü mutlaklaştırmak, tarihten ve koşullardan bağımsızlaşmaya çalışmakta, dünyanın yıkımına yol açacak bir çekişme ve çatışmayı kışkırtmaktadır. Kıyamet savaşları/ideolojisi ve İslamofobi bunun ürünüdür. Günümüzde çeşitli uygarlıkların farklılıklarını inkar etmeden birlikteliğini sağlayacak ama çatışmayı aşacak ortak bir uygarlık çözümü, imkan ve örgütlenmesi mümkündür. Bu yönde bir birikim ve zenginlik olmasına karşılık yeni bir aşama, sıçramanın öngörülmemesi, tam tersine farklılıkların mutlaklaşması verili dünya düzeninin mutlaklaşmasından kaynaklanmaktadır. Uygarlıklar arası bu birlikteliğin, barış ve özgürleşmenin, uzlaşma ve dayanışmanın sağlanamaması, dünya uygarlık mirasının değerlendirilememesi önündeki en büyük engel ABD'dir.